

Sylwia ZEMŁA*

Pojęcie niezgodności rzeczy sprzedanej z umową

W polskim systemie prawnym funkcjonuje pojęcie niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. Powyższe pojęcie w pierw w konwencji wiedeńskiej¹, kolejno w ustawie o sprzedaży konsumenckiej², aż wreszcie w kodeksie cywilnym. Niezgodność rzeczy sprzedanej z umową wywodzi się z angielskiego prawa *common law* (ang. *breach of the contract*)³. W celu ujednoczenia sprzedaży transgranicznej powyższa niezgodność została uregulowana w konwencji wiedeńskiej⁴. Konwencja pierwszorzędne znaczenie przypisuje woli stron. W ust. 2 art. 35 k.w. zostały przedstawione cztery obiektywne kryteria⁵, którymi należy się kierować w celu określenia, czy rzecz sprzedana jest zgodna z umową⁶. Kryteriami tymi należy się kierować dopiero, gdy strony nie poczyniły ustaleń w kierunku określenia cech, celów przeznaczenia towarów⁷. W celu zachowania

* Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, e-mail: sylwiaa3010@gmail.com.

¹ Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu 11 kwietnia 1980 r., Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286 (The United Nation Convention on Contracts for the International Sale of Goods – CISG); dalej: k.w.

² Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, Dz.U. Nr 141, poz. 1176, ze zm. (dalej: u.s.k.).

³ M.P. Furmston, *Breach of contract*, Heinonline, s. 671, <http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/amcomp40&div=37&id=&page=> (9.03.2017).

⁴ J. Krauss, *Nowa regulacja rękami przy sprzedaży w stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami – zmiany kodeksu cywilnego wprowadzone ustawą o prawach konsumenta*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2015, nr 3, s. 6.

⁵ Art. 35 k.w.: „[...] 2) Jeżeli strony uzgodniły inaczej, towary są zgodne z umową tylko wówczas, gdy: a) nadają się do użytku w takich celach, w jakich zwykle służą towary tego samego rodzaju, b) nadają się do specjalnych celów, podanych wyraźnie lub w sposób dorozumiany do wiadomości sprzedającego w chwili zawarcia umowy, z wyjątkiem przypadków, gdy z okoliczności wynika, że kupujący nie polegał lub że byłoby z jego strony nierozsądne polegać na kompetencji i ocenie sprzedającego, c) posiadają cechy towarów, które sprzedający przedstawił kupującemu jako próbki lub wzory, d) są umieszczone lub opakowane w sposób zwyczajowo przyjęty dla tego rodzaju towarów lub gdy taki zwyczajowo przyjęty sposób nie istnieje, w sposób pozwalający na odpowiednie ich utrzymanie i zabezpieczenie”.

⁶ M. Jagielska, [w:] *Międzynarodowe prawo handlowe*, red. W. Popiołek, Warszawa–Kraków 2013, LEX (9.03.2017).

⁷ M. Koszowski, *Domniemanie czy definicja zgodności towaru z umową*, „Ius Novum” 2012, nr 2, s. 88.

spójnej regulacji odpowiedzialności za wady w ramach kodeksu cywilnego polski ustawodawca zmienił sposób ujmowania wadliwości rzeczy, którą w obecnym stanie prawnym utożsamia się z niezgodnością rzeczy sprzedanej z umową. Ustawodawca przyjął powyższe rozwiązanie, wzorując się właśnie na k.w. oraz dyrektywie 1999/44/WE⁸. Powyższa zmiana obowiązuje od wejścia w życie Ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, która to implementuje Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/ 83/ UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającą dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁹.

1. Wada fizyczna

Przed wejściem w życie ustawy o prawach konsumenta¹⁰ operowano pojęciem rękojmi za wady i odpowiedzialnością z tytułu niezgodności towaru konsumpcyjnego. W chwili obecnej reżim odpowiedzialności został ujednoczony. Ujednoczenie regulacji wywiera wpływ na efektywność sprzedaży, ponieważ strony umowy łatwiej nabywają wiedzę w zakresie swoich uprawnień. Z jednej strony sprzedawca wie, kiedy może uznać reklamację towaru za bezzasadną, a kiedy jest w obowiązku ją przyjąć. Z drugiej strony – kupującemu łatwiej jest ocenić, czy ma podstawy do wszczęcia procedury reklamacyjnej¹¹.

Pogląd panujący w orzecznictwie na tle nieobowiązującego już art. 556 § 1 k.c. przypisywał pierwszeństwo funkcjonalnemu pojęciu rzeczy¹². W obecnym stanie prawnym pierwszeństwo zyskały umowne ustalenia, które strony poczyniły przy zawieraniu umowy. W razie braku powyższych ustaleń należy kierować się okolicznościami obiektywnymi zawartymi w art. 556¹ § 1 k.c., które pozwalają określić, czy wystąpiła wada fizyczna rzeczy sprzedanej¹³.

Niezgodność z umową rzeczy sprzedanej występuje w szczególności, jeżeli dana rzecz „nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia” (556¹ § 1 pkt 1 k.c.) – brak właściwości zastąpił zwrot „wada zmniejszająca wartość lub użyteczność rzeczy”. Powyższa zamiana pojęć pozwoli na uniknięcie wątpliwości interpretacyjnych, gdyż „brak właściwości” jest pojęciem szer-

⁸ Dyrektywa 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji, Dz.Urz. WE L 171 z 1999 r.; *Ustawa o prawach konsumenta*, red. D. Karczewska, M. Namysłowska, T. Skoczny, Warszawa 2015, s. 280.

⁹ A. Plucienik, M. Kluska, G. Wanio, *Ustawa o prawach konsumenta. Umowy zawierane przez Internet. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2015, s. 7.

¹⁰ Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, Dz.U. z 2014 r., poz. 827.

¹¹ „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2014, R. XXIII, z. 1, s. 160–161.

¹² Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 kwietnia 2013 r., I CSK 457/12, Legalis (8.03.2017).

¹³ *Ustawa o prawach...*, s. 282.

szym. Pod pojęciem właściwości można rozumieć to, że dana rzecz powinna posiadać właściwości odpowiadające zapłaconej za nią cenie¹⁴. A zatem, kupując dwudziestoletni samochód za cenę 2900 zł, kupujący musi sobie zdawać sprawę, że jego stan techniczny będzie odbiegał od stanu technicznego, jakim charakteryzuje się nowy pojazd¹⁵. W pojęciu właściwości mieści się również jakoś rzeczy, która jest różna w zależności od tego, czy jest to rzecz oznaczona co do gatunku czy co do tożsamości. W zakresie pojęcia właściwości „wynikających z okoliczności” mieszczą się szczególnie okoliczności sprawy, w szczególności widoczne przy sprzedaży pomiędzy przedsiębiorcami – gdy sprzedający wie, jaką działalność prowadzi kupujący składający zamówienie, a zatem zdaje sobie sprawę przykładowo z przeznaczenia gospodarczego rzeczy. Jeżeli „przeznaczenie rzeczy” nie wynika bezpośrednio z umowy, to rzecz zakupiona powinna być użyteczna zgodnie z powszechnie przyjętą zdatnością¹⁶.

Kłopotliwe bywa określenie, czy dana rzecz nie posiada właściwości, które dany produkt powinien mieć. Aby zobrazować, kiedy podpunkt 556¹ § 1 pkt 1 k.c. będzie miał zastosowanie, można przytoczyć przykład przedsiębiorcy kupującego sadzonki truskawki. Kupujący nabył pokaźną liczbę sadzonek truskawek w celu ich uprawy i dalszej odsprzedaży owoców. W tym celu zaopatrzył się w przedsiębiorstwie, które wydało certyfikat na owe sadzonki. Mimo powyższego certyfikatu po kilku miesiącach uprawy sadzonek okazało się, że mają one czynnik patogeny w postaci grzyba. Uniemożliwiło to dalszą odsprzedaż uzyskanych z sadzonek owoców truskawki¹⁷. Jak można zauważyć, sadzonki truskawki nie miały właściwości, które rzecz danego rodzaju powinna mieć – nie produkowały pożytków. Wysoko nieprofesjonalne byłoby zachowanie sprzedawcy, który powoływałby się na brak świadomości w zakresie przeznaczenia rzeczy – sadzonki zostały zakupione, by rodzić pożytki, a zatem wiadome jest, że właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć, to rodzenie zdrowych pożytków. Także okoliczności towarzyszące zawarciu umowy wskazują, jakie właściwości rzecz tego rodzaju powinna mieć. Pod pojęciem szczególnych okoliczności towarzyszących zawarciu umowy rozumie się: posiadanie statusu przedsiębiorcy, nabycie certyfikatu, zakup dużej liczby sadzonek. Mimo że w chwili nabywania towaru sadzonki były zdrowe, a w umowie nie było wyrażone wprost, że sadzonki są nabywane do uprawy owoców truskawki i ich dalszej odsprzedaży, to sprzedawca będzie ponosił odpowiedzialność za niezgodność z umową rzeczy sprzedanej, której przyczyną jest brak właściwości wynikający z okoliczności lub przeznaczenia.

Punkt 2 art. 556¹ § 1 k.c. stanowi, że rzecz jest niezgodna z umową, jeżeli „nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego,

¹⁴ E. Habryn-Chojnacka, [w:] *Kodeks cywilny*, t. 2: *Komentarz do art. 556¹*, red. M. Gutowski, Warszawa 2016, Legalis (9.03.2017).

¹⁵ Wyrok Sądu Rejonowego w Sokółce z dnia 14 października 2016 r., I C 431/15, <https://orzeczenia.ms.gov.pl> (29.01.2017).

¹⁶ E. Habryn-Chojnacka, *op. cit.*

¹⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 lutego 2016 r., I ACa 868/15, <https://orzeczenia.ms.gov.pl> (8.03.2017).

w tym przedstawiając próbkę lub wzór”. Powyższy podpunkt dotyczy zarówno poinformowania kupującego o podstawowych właściwościach użytkowych danej rzeczy, jak i zapewnienia o możliwościach zastosowania danej rzeczy w danej sferze znanej sprzedającemu¹⁸. Rzecz sprzedana będzie miała wadę fizyczną, jeżeli nie posiada właściwości, o których zapewniał sprzedawca, mimo że jest odpowiedniej jakości i jest zgodna z normami, które określają cechy gatunkowe tejże rzeczy¹⁹. Łatwa do wyobrażenia jest sytuacja obrazująca, kiedy powyższy przepis będzie miał zastosowanie: sprzedawca okazuje katalog z różnymi rodzajami materiałów, a kupujący otrzymuje rzecz wykonaną nie z tego materiału, który zamawiał. W tym przypadku sprzedawca będzie ponosił odpowiedzialność za niezgodność rzeczy sprzedanej, lecz nie na tym kończy się zakres powyższej odpowiedzialności. Sprzedawca nie uwolni się od odpowiedzialności w chwili, gdy dostarczy np. mebel zgodny ze wzorem, jeżeli nie będzie on zgodny z dodatkowymi zastrzeżeniami kupującego poczynionymi przy zawarciu umowy, o których sprzedający zapewnił. Przykładowo – kupujący oprócz konkretnego wzoru materiału wymaga, aby był on szczególnie odporny na ścieralność, ze względu na jego przeznaczenie do używania w lokalu użyteczności publicznej. Jeżeli po pewnym czasie użytkowania okaże się, że materiał nie jest tak wytrzymały, jak zapewniał sprzedający, to poniesie on odpowiedzialność za niezgodność rzeczy sprzedanej z umową.

Natomiast pkt 3 art. 556¹ § 1 k.c. stanowi, że rzecz będzie niezgodna z umową, jeżeli „nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżenia co do takiego jej przeznaczenia”. Powyższy przepis dotyczy rzeczy sprzedanych, które miały posiadać cechy czy też właściwości, o istnieniu których kupujący informował sprzedawcę przy zawieraniu umowy. Jedynie zgłoszenie zastrzeżenia może uchronić sprzedawcę od poniesienia odpowiedzialności²⁰. Oczywiście jest, że kupujący musi poinformować sprzedawcę o zamiarze szczególnego korzystania z nabytej rzeczy. W związku z powyższym ciężar dowodu obciąża kupującego. W żadnym wypadku sprzedawca nie ma obowiązku dowiadywania się, w jakim celu kupujący chce nabyć daną rzecz. Niemniej jednak jeżeli kupujący poinformuje sprzedawcę o zamiarze korzystania z danej rzeczy i ta informacja dotrze do sprzedawcy, to nie może on pozostać na ten fakt obojętny. Taka informacja kierowana do sprzedawcy nie musi być wyrażona wprost. Przykładowo – jeżeli kupujący zadaje sobie trud i dostarcza do siedziby sprzedawcy kilkadziesiąt kilogramów materiału danego rodzaju w celu wypróbowania konkretnego sprzętu, to nielogiczne byłoby uznanie, iż sprzedawca nie znał celu, do którego kupujący chciał użyć danego sprzętu. Milczenie jest traktowane jako potwierdzenie oczekiwań kupującego. Jeśli dojdzie do sporu i kupujący będzie się powoływał na przytoczony przepis, to jest oczywiste, że sąd będzie badał stan faktycz-

¹⁸ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 lutego 2005 r., I CK 568/04, Legalis (8.03.2017).

¹⁹ M. Tulibacka, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz do art. 556¹*, red. K. Osajda, Legalis (9.03.2017).

²⁰ *Ibidem*.

ny w oparciu o zasady logiki i doświadczenie życiowe²¹, lecz dla zabezpieczenia interesów każdej ze stron i uniknięcia problemów dowodowych warto zapisać na dokumencie zakupu towaru takie zapewnienie dane przez sprzedawcę.

Ostatni podpunkt art. 556¹ § 1 k.c. stanowi, że niezgodność rzeczy sprzedanej z umową polega w szczególności na wydaniu rzeczy sprzedanej w stanie niepełnym. Stan niepełny oznacza niekompletność, czyli wydanie sprzedanego towaru bez części składowych, zapasowych czy też przynależności. Konieczność ich dołączenia może wynikać z umowy lub odrębnych przepisów. Także wydanie niepełnego zbioru rzeczy sprzedanej stanowi przesłankę wydania rzeczy w stanie niepełnym. Wadą fizyczną jest również niedołączenie wymaganych oznaczeń (np. dokumenty, etykiety, atesty) mających wpływ na dalszą sprzedaż towaru²². Należy również wspomnieć o szczególnym rodzaju przesłanki wydania rzeczy sprzedanej w stanie niepełnym, która powoduje oprócz odpowiedzialności z tytułu rękojmi również odpowiedzialność deliktową – brak ostrzeżeń przy rzeczach niebezpiecznych. Takie ostrzeżenie powinno wyraźnie wskazywać na szkodliwość wiążącą się nawet z utratą życia i w sposób jasny odróżniać ją od szkodliwości rozumianej potocznie²³. W przypadku braków ilościowych w rzeczy wydanej mogą mieć miejsce dwie sytuacje. Jeżeli liczba sztuk lub masa rzeczy w opakowaniu jest mniejsza niż ta, która jest na nim podana, to wówczas sprzedawca będzie ponosić odpowiedzialność za wadę fizyczną, gdyż rzecz nie jest zgodna z jego zapewnieniem. Natomiast jako niewykonanie zobowiązania i odpowiedzialność kontraktową traktuje się wydanie mniejszej liczby lub masy rzeczy. Wówczas sprzedawca będzie ponosić odpowiedzialność z tytułu art. 471 k.c.

Aby ustalić, czy rzecz sprzedana jest zgodna z umową, należy sprawdzić, czy została kupującemu dostarczona rzecz, co do której strony się umówiły. Jeżeli kupującemu został dostarczony inny towar, niż wynikało to z umowy stron (świadczenie *aliud pro alio*), wówczas sprzedawca będzie ponosić odpowiedzialność na zasadach ogólnych²⁴.

Zgodnie z art. 556¹ § 2 k.c. „na równi z zapewnieniem sprzedawcy traktuje się publiczne zapewnienia producenta lub jego przedstawiciela, osoby, która wprowadza rzecz do obrotu w zakresie swojej działalności gospodarczej, oraz osoby, która przez umieszczanie na rzeczy sprzedanej swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego przedstawia się jako producent”. Na mocy powyższego przepisu sprzedawca końcowy stał się odpowiedzialny za wszelkie zapewnienia publiczne, które padły na jakimkolwiek etapie ciągu dystrybucji. Przepis obarcza sprzedawcę finalnego odpowiedzialnością. Problem mogący się pojawić na gruncie tego przepisu polega na tym, że sprzedawca pomimo chęci w dochowaniu należytej staranności nie jest w sta-

²¹ Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 października 2016 r., X GC 1193/15, <https://orzeczenia.ms.gov.pl> (8.03.2017).

²² E. Habryn-Chojnacka, *op. cit.*

²³ Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 28 czerwca 1972 r., II CR 218/72, Legalis (10.03.2017).

²⁴ M. Tulibacka, *op. cit.*

nie sprawdzić wszystkich zapewnień danych publicznie przez jego poprzedników. Zapewnienie publiczne oznacza, że dana informacja o produkcie dociera do szerokiego, nieokreślonego kręgu potencjalnych odbiorców. Oczywiście najpopularniejszą formą udostępnienia tego typu informacji handlowych o produkcie jest reklama²⁵. Podstawowymi aktami zakazującymi reklamy wprowadzającej w błąd są ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji²⁶ i ustawa nieuczciwe praktyki rynkowe²⁷. Ze wspomnianych ustaw wynika ochrona wszystkich uczestników gry rynkowej, a także interesu publicznego, lecz mimo to zdarzają się reklamy niedozwolone. Dodatkowy problem pojawia się w przypadku reklam dwuznacznych lub niepełnych, gdy pojawiają się trudności interpretowania reklamy jako niedozwolonej. Mimo że sądy i inne organy orzekające w sporach z dziedziny reklamy czuwają nad prawidłowymi praktykami rynkowymi, to często reklamy wprowadzające w błąd przynajmniej przez pewien czas funkcjonują w obrocie²⁸. W tym miejscu rodzi się pytanie: czy regulacja z art. 556¹ § 2 k.c. jest aby na pewno trafna? Czy ponoszenie tak szerokiej odpowiedzialności przez sprzedawcę jest słuszne? Sprawdzenie zapewnień publicznych jest trudne, a czasami wręcz niemożliwe, szczególnie w przypadku małego przedsiębiorcy mającego w swojej ofercie szeroki asortyment towarów²⁹. W chwili obecnej możliwość uwolnienia się od odpowiedzialności wynikającej z przywołanego przepisu daje spełnienie jednej z trzech trudnych do zrealizowania przesłanek zawartych w art. 557 § 3 k.c.³⁰

Przepis 556¹ § 3 k.c. brzmi następująco: „Rzecz sprzedana ma wadę fizyczną także w razie nieprawidłowego jej zamontowania i uruchomienia, jeżeli czynności te zostały wykonane przez sprzedawcę lub osobę trzecią, za którą sprzedawca ponosi odpowiedzialność, albo przez kupującego, który postąpił według instrukcji otrzymanej od sprzedawcy”. Powyższy artykuł wyróżnia dwie sytuacje, w których dochodzi do niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. Pierwsza część przepisu opisuje nieprawidłowy montaż i uruchomienie dokonane przez

²⁵ J. Loranc-Borkowska, [w:] *Współczesne wyzwania prawa konsumenckiego*, red. B. Gnela, K. Michałowska, 2016, Legalis (8.03.2017).

²⁶ Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz.U. z 1993 r. Nr 47, poz. 211, tj. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503.

²⁷ Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, Dz.U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206, tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 3.

²⁸ R. Skubisz, *Reklama wprowadzająca w błąd*, „Studia Prawa Prywatnego” 2010, nr 1, s. 26–27.

²⁹ M. Koszowski, Odpowiedzialność sprzedawcy za jakość towaru konsumpcyjnego według założeń i projektu ustawy o prawach konsumenta, <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/7571/ODPOWIEDZIALNO%C5%9A%C4%86%20SPRZEDAWCY%20ZA%20JAKO%C5%9A%C4%86%20TOWARU%20KONSUMPCYJNEGO%20-%20dr%20MACIEJ%20KOSZOWSKI.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, s. 6. *Współczesne wyzwania prawa konsumenckiego*, red. B. Gnela, K. Michałowska, 2016, Legalis (8.03.2017).

³⁰ Art. 557 § 3. k.c.: „Sprzedawca nie jest odpowiedzialny względem kupującego będącego konsumentem za to, że rzecz sprzedana nie ma właściwości wynikających z publicznych zapewnień, o których mowa w art. 556¹ § 2, jeżeli zapewnienia tych nie znał ani, oceniając rozsądnie, nie mógł znać albo nie mogły one mieć wpływu na decyzję kupującego o zawarciu umowy sprzedaży, albo gdy ich treść została sprostowana przed zawarciem umowy sprzedaży”. E. Gniewek, P. Machniowski, *Kodeks cywilny. Komentarz do art. 557*, 2016, Legalis (9.03.2017).

sprzedawcę lub przez osobę, za którą ponosi on odpowiedzialność³¹. Na tle tej części przepisu jest wiele sporów, zwłaszcza co do sformułowania. W chwili obecnej górna granica odpowiedzialności z tytułu rękojmi w przypadku wadliwego montażu i uruchomienia wynosi tyle co wartość rzeczy, a przecież występuje tutaj szkoda, która jest w adekwatnym związku przyczynowym z zakupem wadliwej rzeczy. W związku z powyższym – dlaczego ewentualne koszty mają obciążać kupującego? Dodatkowo również rodzi się pytanie, czy zwrotu powyższego uszczerbku kupujący będzie mógł się domagać na zasadach odpowiedzialności kontraktowej³². Obowiązek demontażu i ponownego uruchomienia spoczywa na sprzedawcy niezależnie od tego, czy na mocy umowy sprzedaży sprzedawca podjął się montażu zakupionej rzeczy, czy też nie³³. Natomiast druga część przepisu wskazuje na zupełnie nową sytuację, która poprzez nowelizację po raz pierwszy została uregulowana w kodeksie cywilnym, polegającą na nieprawidłowym zamontowaniu lub uruchomieniu danej rzeczy przez kupującego, który dokonywał powyższych czynności na podstawie instrukcji otrzymanej od sprzedawcy (tzw. klauzula Ikei)³⁴. Oczywiście jest, że sprzedawca nie będzie ponosił odpowiedzialności, jeżeli instrukcja była prawidłowa, a kupujący dokonał wadliwego montażu lub uruchomienia. Kolejną różnicą, której pośrednio można się dopatrywać w powyższym przepisie, jest różnica pomiędzy uprawnieniami, które przysługują sprzedawcy względem konsumenta i względem kupującego, który konsumentem nie jest – art. 561¹ § 1 k.c.³⁵ Jeżeli kupującym nie jest konsument, to sprzedawca ma prawo do odmowy demontażu i ponownego zamontowania wadliwej rzeczy, jeśli koszt demontażu i ponownego zamontowania byłby wyższy aniżeli cena rzeczy. Natomiast jeżeli rzecz wadliwa została zakupiona przez konsumenta, to gdy jej cena będzie wyższa niż demontaż i ponowne zamontowanie – wówczas konsument jest zobowiązany do pokrycia różnicy w cenie wynikającej z dokonania demontażu i ponownego montażu. Jeśli sprzedawca odmówi wykonania powyższego ciążącego na nim obowiązku, to konsument może dokonać demontażu i ponownego zamontowania, a następnie żądać zwrotu kosztów do wysokości ceny rzeczy sprzedanej³⁶.

³¹ A. Brzozowski, [w:] *Kodeks cywilny*, t. 2: *Komentarz. Art. 556¹ KC*, red. K. Pietrzykowski, 2015, Legalis (9.03.2017).

³² J. Widło, *Rękojmia za wady fizyczne w świetle nowelizacji Kodeksu cywilnego*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 4, s. 181.

³³ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2011 r., C - 65/09, Legalis (8.03.2017).

³⁴ A. Brzozowski, *op. cit.*

³⁵ Art. 561¹ § 1 k.c.: „[...] Jeżeli rzecz wadliwa została zamontowana, kupujący może żądać od sprzedawcy demontażu i ponownego zamontowania po dokonaniu wymiany na wolną od wad lub usunięciu wady. W razie niewykonania tego obowiązku przez sprzedawcę kupujący jest upoważniony do dokonania tych czynności na koszt i niebezpieczeństwo sprzedawcy. § 2. Sprzedawca może odmówić demontażu i ponownego zamontowania, jeżeli koszt tych czynności przewyższa cenę rzeczy sprzedanej. § 3. Jeżeli kupującym jest konsument, może on żądać od sprzedawcy demontażu i ponownego zamontowania, jest obowiązany jednak ponieść część związanych z tym kosztów przewyższających cenę rzeczy sprzedanej albo może żądać od sprzedawcy zapłaty części kosztów demontażu i ponownego zamontowania, do wysokości ceny rzeczy sprzedanej.

³⁶ K. Kopaczyńska-Pieczniak, [w:] *Ochrona strony słabszej stosunku prawnego*, red. M. Boratyńska, Warszawa 2016, LEX (10.03.2017).

Podsumowanie

Jedną z głównych zmian, które wnosi ustawa o prawach konsumenta z dnia 30 maja 2014 r.³⁷, jest właśnie nowe ujęcie dotychczas używanego pojęcia wady fizycznej. W porównaniu do wcześniejszego stanu prawnego art. 556¹ k.c. jest znacznie bardziej rozbudowany. Znacznie bardziej rozbudowane jest samo wyliczenie wad w zakresie niezgodności, znajdujące się w 556¹ § 1 k.c., które mimo szczegółowości stanowi katalog otwarty³⁸. Uznawanie nieprawidłowego montażu i uruchomienia za wadę fizyczną stanowi *novum* regulacji (art. 556¹ § 3 k.c.)³⁹. Nowością jest również zamieszczenie w § 2 regulacji dotyczącej regresu pomiędzy sprzedawcą finalnym a poprzednimi sprzedawcami⁴⁰. Z pewnością regulację zawartą w art. 556¹ § 1 k.c. należy ocenić pozytywnie, w szczególności poprzez szeroko rozumiane pojęcie właściwości rzeczy⁴¹. Dzięki szczegółowemu, lecz zwięzłemu wyliczeniu powyższy przepis jest znacznie bardziej czytelny zarówno dla konsumentów, jak i dla przedsiębiorców. Powyższa zmiana przyczyni się do większego poczucia pewności prawa i obrotu przede wszystkim u przedsiębiorców, którzy przed nowelizacją musieli operować niejednołitymi reżimami odpowiedzialności⁴². Natomiast wątpliwe jest, czy wymóg wynikający z art. 4 dyrektywy nr 1999/44/WE⁴³ zawarty w art. 556¹ § 2 k.c., dający sprzedawcy prawo do regresu przysługującego w związku z nieprawdziwymi zapewnieniami publicznymi producenta, jest na gruncie polskiego prawa trafnym rozwiązaniem. Wydaje się, że ustawodawca nie do końca zbadał realne potrzeby rynku, gdzie zasadniczo żadnej ze stron nie zależy na wszczynaniu sporów, bo przecież zarówno sprzedawca początkowy, jak i finalny mają taki sam interes – sprzedaż towaru. Skorzystanie z prawa do regresu będzie skutkowało zapewne pogorszeniem stosunków z dostawcą. Przede wszystkim przedsiębiorca korzystający z powyższego prawa będzie narażony na utratę wypracowanych dotychczasowo przywilejów (możliwość płatności terminowych, zmniejszenie lub całkowite zniwelowanie rabatów, dogodne pory dostaw towaru), co z pewnością nie będzie miało korzystnego wpływu na interes sprzedawcy. Co więcej, producent czy kolejny sprzedawca w łańcuchu dystrybucji może zakwestionować zasadność reklamacji przyjętej przez sprzedawcę finalnego. Sprzedawca finalny nie będzie chętnie korzystał z prawa do regresu z obawy przed ponoszeniem dodatkowych kosztów, a to z kolei przełoży się na utrudnianie przyjmowania reklamacji od kupujących. Wszystkie wymienione czynniki mo-

³⁷ Dz.U. z 2014 r., poz. 827.

³⁸ M. Jagielska, [w:] *Ustawa o prawach...*, red. D. Karczevska *et al.*, s. 276.

³⁹ J. Krauss, *op. cit.*, s. 6.

⁴⁰ M. Koszowski, *Odpowiedzialność sprzedawcy...*, s. 19.

⁴¹ J. Jezioro, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz do art. 556¹ § 1*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis (10.03.2017).

⁴² J. Janeta, *Komentarz do art. 556(1) Kodeksu cywilnego*, [w:] *Ustawa o prawach konsumenta*, red. D. Lubasz, M. Namysłowska, Warszawa 2015, LEX (10.03.2017).

⁴³ Dz.Urz. WE L 171 z 1999 r.

gą doprowadzić do wyłącznie teoretycznego funkcjonowania powyższego przepisu⁴⁴. Z kolei na tle ostatniego paragrafu omawianego przepisu (art. 556¹ § 3 k.c.), stanowiącego o wadliwości rzeczy w razie jej nieprawidłowego montażu i uruchomienia przez sprzedawcę lub osobę trzecią, za którą sprzedawca ponosi odpowiedzialność, pojawia się wiele sporów. Z pewnością nie można żądać od sprzedawcy poniesienia kosztów nieproporcjonalnych w stosunku do wartości towaru, jaką posiadałby powyższy towar, gdyby był zgodny z umową. Z drugiej strony należy mieć na uwadze cel dyrektywy, który polega na zagwarantowaniu konsumentom wysokiego poziomu ochrony. Natomiast tzw. klauzula Ikei, która jest rozwiązaniem przyjętym z dyrektywy 1999/44/WE (art. 2 ust. 5), na podstawie której sprzedawca ponosi odpowiedzialność za montaż i uruchomienie zakupionej rzeczy przez kupującego w oparciu o instrukcję wydaną przez sprzedawcę, wydaje się trafnym rozwiązaniem⁴⁵. Wynika to z dostosowania powyższego przepisu do potrzeb rynku, a także ze zmiany charakteru tegoż przepisu, z którego na gruncie obecnych przepisów mogą skorzystać również przedsiębiorcy⁴⁶.

Bibliografia

Akty prawne:

- Dyrektywa 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji, Dz.Urz. WE L 171 z 1999 r.
- Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu 11 kwietnia 1980 r., Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz.U. z 1993 r. Nr 47, poz. 211, tj. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503.
- Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, Dz.U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206, tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 3.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, Dz.U. Nr 141, poz. 1176, ze zm.
- Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, Dz.U. z 2014 r., poz. 827.

Orzecznictwo:

- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 lutego 2016 r., I ACa 868/15, <https://orzeczenia.ms.gov.pl> (8.03.2017).
- Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 kwietnia 2013 r., I CSK 457/12, Legalis (8.03.2017).
- Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 lutego 2005 r., I CK 568/04, Legalis (8.03.2017).
- Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 28 czerwca 1972 r., II CR 218/72, Legalis (10.03.2017).
- Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 października 2016 r., X GC 1193/15, <https://orzeczenia.ms.gov.pl> (8.03.2017).

⁴⁴ M. Koszowski, *Odpowiedzialność sprzedawcy...*, s. 7.

⁴⁵ M. Tulibacka, *op. cit.*

⁴⁶ P. Stec, [w:] *Ustawa o prawach konsumenta Kodeks cywilny (wyciąg)*, red. B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostek, Warszawa 2014, s. 408.

Wyrok Sądu Rejonowego w Sokółce z dnia 14 października 2016 r., I C 431/15, <https://orzeczenia.ms.gov.pl> (29.01.2017).

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2011 r., C-65/09, Legalis (8.03.2017).

Opracowania:

Furmston M.P., *Breach of contract*, Heinonline, s. 671, <http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/amcomp40&div=37&id=&page=> (7.03.2017).

Gniewek E., Machnikowski P., *Kodeks cywilny. Komentarz*, 2016, Legalis (9.03.2017).

Janeta J., *Komentarz do art. 556(1) Kodeksu cywilnego*, [w:] *Ustawa o prawach konsumenta*, red. D. Lubasz, M. Namysłowska, Warszawa 2015, LEX (10.03.2017).

Kodeks cywilny, t. 2: *Komentarz do art. 556¹*, red. M. Gutowski, Warszawa 2016, Legalis (9.03.2017).

Kodeks cywilny, t. 2: *Komentarz. Art. 556¹ KC*, red. K. Pietrzykowski, 2015, Legalis (9.03.2017).

Kodeks cywilny. Komentarz do art. 556¹, red. K. Osajda, Legalis (9.03.2017).

Kodeks cywilny. Komentarz do art. 556¹ § 1, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis (10.03.2017).

Koszowski M., *Domniemanie czy definicja zgodności towaru z umową*, „Ius Novum” 2012, nr 2.

Koszowski M., Odpowiedzialność sprzedawcy za jakość towaru konsumpcyjnego według założeń i projektu ustawy o prawach konsumenta, <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/7571/ODPOWIEDZIALNO%C5%9A%C4%86%20SPRZEDAWCY%20ZA%20JAKO%C5%9A%C4%86%20TOWARU%20KONSUMPCYJNEGO%20-%20dr%20MACIEJ%20KOSZOWSKI.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, s. 6 (8.03.2017).

Krauss J., *Nowa regulacja rękojmi przy sprzedaży w stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami – zmiany kodeksu cywilnego wprowadzone ustawą o prawach konsumenta*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2015, nr 3.

„Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2014, R. XXIII, z. 1.

Międzynarodowe prawo handlowe, red. W. Popiołek, Warszawa–Kraków 2013, LEX (9.03.2017).

Ochrona strony słabszej stosunku prawnego, red. M. Boratyńska, Warszawa 2016, LEX (10.03.2017).

Plucienik A., Kluska M., Wanio G., *Ustawa o prawach konsumenta. Umowy zawierane przez Internet. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2015.

Skubisz R., *Reklama wprowadzająca w błąd*, „Studia Prawa Prywatnego” 2010, nr 1.

Ustawa o prawach konsumenta, red. D. Karczewska, M. Namysłowska, T. Skoczny, Warszawa 2015.

Ustawa o prawach konsumenta Kodeks cywilny (wyciąg), red. B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostek, Warszawa 2014.

Widło J., *Rękojmia za wady fizyczne w świetle nowelizacji Kodeksu cywilnego*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 4.

Współczesne wyzwania prawa konsumenckiego, red. B. Gnela, K. Michałowska, 2016, Legalis (8.03.2017).

A DEFINITION OF THE INCOMPATIBILITY OF A SOLD OBJECT WITH THE RELEVANT CONTRACT

Abstract: This article deals with the question of the incompatibility of a sold object with the contract. Before the act of consumer's rights of 30 May 2014 entered into force, the term in use had been warranty and responsibility on the basis of incompatibility of the consumption item. At present, the regime of responsibility has been unified. One of the main changes included in the act of consumer's rights is indeed the new form of the hitherto used definition of a physical defect. In the present law state, the priority is given to contractual arrangements, which were made by the parties while concluding the contract. In case no as such agreements are drawn, one should be guided by the objective occurrence included in Art. 556¹ § 1 c.c., which enables to state if a physical defect of the sold object has occurred. In comparison with the former legal statement of Art. 556¹ c.c., the amendment is far more expanded and brings out a plethora of doubts con-

---

cerning its interpretation. This article discusses particular subsections and paragraphs of Art. 556¹ c.c. simultaneously including research on realistic possibilities of using the laws mentioned above. An attempt to assess the changes has been made. Doubts arise with reference to Art. 556¹ §2 c.c. and 556¹ §3 c.c., where one is not able to state clearly the accuracy of solutions implemented from the directive 1999/44/WE of the European Parliament and the Committee of 25 May 1999 in terms of certain aspects of consumption items of trade and connected with these, warranties of 25 May 1999 on the basis of Polish law.

Keywords: INCOMPATIBILITY A SOLD OBJECT WITH THE CONTRACT, MATERIAL DEFECTS, SELLER, BUYER, OBJECT